

بسم الله الرحمن الرحيم

معرفی و ارزیابی اطلس های جغرافیایی فارسی

بر اساس معیارهای استاندارد

به کوشش: فاطمه فخری

با همکاری: نسreen کالیپور

زیر نظر: دکتر رحمت الله قاضی

انتشارات کتاب امید- انتشارات پاپلی

سرشناسه	: آستان قدس رضوی، کتابخانه مرکزی
عنوان و نام پدیدآور	: معرفی و ارزیابی اطلسهای جغرافیایی فارسی بر اساس معیارهای استاندارد/ به کوشش فاطمه فخری، با همکاری نسرين کمالی پور؛ زیر نظر رحمت الله فتاحی؛ ویراستار ادبی سیدعلی کرامتی مقدم.
مشخصات نشر	: مشهد: کتاب امید: پاپلی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۸ص.
شابک	: 978-600-98043-2-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: کتابخانه -- فهرست ها
موضوع	: اطلس های ایرانی
موضوع	: Atlases, Iranian
شناسه افزوده	: فخری، فاطمه، ۱۳۲۵ -، گردآورنده
شناسه افزوده	: کمالی پور، نسرين، ۱۳۵۷ -، گردآورنده
شناسه افزوده	: فتاحی، رحمت الله، ۱۳۳۰ -
شناسه افزوده	: کرامتی مقدم، سیدعلی، ۱۳۵۲ -، ویراستار
رده بندی کنگر	: ۶۶۲۱۷/ ۱۳۹۷۵م
رده بندی دیویی	: ۳۱/۰۱۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۲۱۹۲۵۳

انتشارات پاپلی: مشهد، بلوار سجاد، پلاک ۹۲، من: ۴ - ۳۷۶۴۰۰۴۰ - ۳۷۶۸۲۳۲۶ - ۰۵۱

مدیر فروش: امیدخدایی ۰۹۳۵۵۶۲۱۶۸۸ - من: ۳۷۶۲۱۶۵۸ - ورننگار: ۳۷۶۲۱۶۵۸

e-Mail: amidekhodayi_1987@yahoo.com

نام کتاب: معرفی و ارزیابی اطلس های جغرافیایی فارسی بر اساس معیارهای استاندارد

به کوشش: فاطمه فخری - با همکاری: نسرين کمالی پور -

زیر نظر: دکتر رحمت الله فتاحی

ویراستار ادبی: دکتر سید علی کرامتی مقدم

ناشر: انتشارات کتاب امید - انتشارات پاپلی

طرح جلد: امیر عزیزی اول - عکاس: آرش رستگار مقدم

صفحه آرا: اعظم قوی

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه - قطع: وزیری - تعداد صفحات: ۲۱۸ نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷ - چاپ و صحافی: دقت

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۰۴۳-۲-۰

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۶	 فصل اول: مروری بر دانش مردم‌شناسی اطلسها
۱۸	 اطلس چیست؟
۲۰	 نقشه چیست؟
۲۲	 کاربرد نقشه در جغرافیا
۲۵	 نقشه در ایران
۲۵	 معیارها در ارزیابی اطلسها
۲۶	 ۱. محتوا
۳۰	 ۲. موضوع
۳۱	 ۳. ساختار
۳۲	 ۴. دامنه و میزان اطلاعات
۳۳	 ۵. ناشر
۳۴	 ۶. دامنه و مخاطب
۳۵	 ۷. روزآمد بودن
۳۶	 ۸. شکل ظاهری
۳۸	 ۹. قالب

۳۹	۱۰. مقیاس.....
۴۲	۱۱. چاپ (تاریخ روزآمدی در محتوا، چاپ و ویرایش).....
۴۲	۱۲. زبان.....
۴۲	۱۳. شیوه تنظیم.....
۴۲	۱۴. نمایه.....
۴۴	فصل دوم: توصیف اطلسهای فارسی جغرافیایی
۴۶	فهرست عناوین اطلسهای جهان.....
۴۶	۱. اطلس آسمان شب.....
۴۸	۲. اطلس آموزش جغرافیا (دوره راهنمایی تحصیلی)/مجریان طرح.....
۴۸	۳. اطلس آموزش گنگ، ۶۷.....
۵۰	۴. اطلس آموزشی گنگ ۸.....
۵۱	۵. اطلس آموزشی گنگ ۶۹.....
۵۱	۶. اطلس ابتدایی ایران و جهان.....
۵۲	۷. اطلس ایران و جهان.....
۵۳	۸. اطلس ایران و جهان: سیاسی، طبیعی.....
۵۴	۹. اطلس ایران و جهان.....
۵۴	۱۰. اطلس تاریخ اسلام.....
۵۵	۱۱. اطلس تاریخ اسلام.....
۵۶	۱۲. اطلس تاریخ اسلامی.....
۵۸	۱۳. اطلس تاریخی جمعیت جهان.....
۵۸	۱۴. اطلس تاریخی جهان.....
۵۹	۱۵. اطلس تاریخی جهان.....
۶۱	۱۶. اطلس تاریخی جهان (دوره ی معاصر).....
۶۳	۱۷. اطلس تاریخی جهان قرون جدید.....
۶۴	۱۸. اطلس تاریخی قرن بیستم.....
۶۶	۱۹. اطلس جامع گیتاشناسی.....
۶۷	۲۰. اطلس جامع گیتاشناسی ۸۵-۸۶.....
۶۷	۲۱. اطلس جامع گیتاشناسی ۸۷-۸۶.....
۶۸	۲۲. اطلس جامع گیتاشناسی ۸۷-۸۸.....

۶۸.....	۲۳. اطلس جامع گیتاشناسی ۸۸-۸۹.....
۶۸.....	۲۴. اطلس جامع گیتاشناسی ۸۹-۹۰.....
۶۹.....	۲۵. اطلس جنگ ایران و عراق.....
۷۰.....	۲۶. جهان چنانکه می شناسیم.....
۷۱.....	۲۷. اطلس جهان معاصر.....
۷۲.....	۲۸. اطلس جیبی.....
۷۳.....	۲۹. اطلس جیبی جهان.....
۷۴.....	۳۰. اطلس ستارگان و سیارات.....
۷۵.....	۳۱. اطلس سه بعدی جهان.....
۷۶.....	۳۲. شاخصهای جغرافیائی کشورهای جهان.....
۷۷.....	۳۳. اطلس سیعه.....
۸۰.....	۳۴. اطلس سیاسی، طبیعی، اقتصادی، ارشاد سیاسی.....
۸۱.....	۳۵. اطلس عمومی ایران و جهان، سیاسی، طبیعی، اقتصادی، مصور.....
۸۳.....	۳۶. اطلس عمومی ایران و جهان، سیاسی، طبیعی.....
۸۴.....	۳۷. اطلس غدیر و عاشورا.....
۸۵.....	۳۸. اطلس کامل جهانشناسی: سیاسی، طبیعی، اقتصادی با اصلاحات و تغییرات سیاسی جهان تا سال ۱۳۷۶.....
۷۹ و ۱۳۷۸.....	۳۹. اطلس کامل جهانشناسی: سیاسی، طبیعی، اقتصادی با اصلاحات و تغییرات سیاسی جهان تا سال ۱۳۷۸.....
۸۶.....	۴۰. اطلس کامل گیتاشناسی: سیاسی، طبیعی، اقتصادی با آخرین تغییرات سیاسی جهان تا مهر ماه ۱۳۷۱.....
۸۷.....	۴۱. اطلس کامل گیتاشناسی: سیاسی، طبیعی، اقتصادی با آخرین تغییرات سیاسی جهان و ایران تا مهرماه ۱۳۷۳.....
۸۸.....	۴۲. اطلس کامل گیتاشناسی: سیاسی، طبیعی، اقتصادی.....
۸۸.....	۴۳. اطلس کامل گیتاشناسی: سیاسی، طبیعی، اقتصادی.....
۸۸.....	۴۴. اطلس گویا و گنگ ایران و جهان. - تهران: موسسه جغرافیائی و کارتوگرافی سحاب، ۱۳۷۰.....
۸۹.....	۴۵. اطلس گویا و گنگ ایران و جهان. - تهران: موسسه جغرافیائی و کارتوگرافی سحاب، ۱۳۷۲.....
۸۹.....	۴۶. اطلس گویا و گنگ ایران و جهان. - تهران: موسسه جغرافیائی و کارتوگرافی سحاب، ۱۳۷۳.....
۸۹.....	۴۷. اطلس گویا و گنگ ایران و جهان. - تهران: موسسه جغرافیائی و کارتوگرافی سحاب ۱۳۷۴.....

۴۸. اطلس معاصر گیاتشناسی، سیاسی، طبیعی، اقتصادی / طرح، تهیه، کار توگرافی، لیتوگرافی و چاپ از گیاتشناسی. - تهران: گیاتشناسی، ۱۳۷۰. ۹۰
۴۹. اطلس مصور ایران و جهان. - تهران: سحاب، ۱۳۶۰. ۹۱
۵۰. گیاتشناسی نوین کشورها. ۹۲
۵۱. نخستین اطلس جغرافیایی. ۹۴
۵۲. نخستین اطلس پرچم من. ۹۶
۵۳. نقشه‌های برجسته نما. ۹۷
۵۴. نقشه‌های گنگ جهان. ۹۷
۵۵. نقشه ر ک جغرافیایی برای دانش آموزان سالهای آخر دبستان و دوره راهنمایی [نقشه]. ۹۸
۵۶. اطلس نوین جهان در عصر فضا: طبیعی - سیاسی - اقتصادی. ۹۹
۵۷. اطلس ویژگی‌های جهان. ۱۰۰
۱۰۱. اطلسهای شهرها و کشورهای جهان. ۱۰۱
۱۰۱. اطلس اماکن مکه مکه و مدینه منوره. ۱۰۱
۱۰۲. اطلس جنگ ایران و عراق. ۱۰۲
۱۰۳. اطلس راهنمای کشورهای جهان. ۱۰۳
۱۰۴. اطلس سرزمین میانه. ۱۰۴
۱۰۵. اطلس سلطه آمریکا و چالش‌های پیش رو. ۱۰۵
۱۰۶. اطلس عمومی و مصور افغانستان. ۱۰۵
۱۰۷. اطلس غدیر و عاشورا. ۱۰۶
۱۰۸. اطلس مدینه منوره. ۱۰۷
- فهرست اطلسهای ایران. ۱۰۸
۲۰۱. اتو اطلس ایران ۱۳۹۱. ۱۰۸
۲۰۲. اطلس آموزش گنگ ۶۷. ۱۰۹
۲۰۳. اطلس آموزشی گنگ ۶۸. ۱۱۰
۲۰۴. اطلس آموزشی گنگ ۶۹. ۱۱۱
۲۰۵. اطلس ابتدایی ایران و جهان. ۱۱۱
۲۰۶. اطلس ایران و جهان: سیاسی، طبیعی. ۱۱۲
۲۰۷. اطلس ایران و جهان: سیاسی، طبیعی. ۱۱۳

۲۰۸. اطلس ایران و جهان..... ۱۱۳
۲۰۹. اطلس تاریخی ایران، بمناسبت جشنهای دو هزار و پانصد ساله شاهنشاهی ایران..... ۱۱۴
۲۱۰. اطلس تاریخی ایران از ظهور اسلام تا دوران سلجوقی..... ۱۱۴
۲۱۱. اطلس تصویری ایران..... ۱۱۵
۲۱۲. اطلس ثمرات انقلاب سفید و پیشرفتهای ایران..... ۱۱۶
۲۱۳. اطلس جاده‌ای ایران..... ۱۱۶
۲۱۴. اطلس جاده‌ای ایران..... ۱۱۷
۲۱۵. جهان چنانکه می‌شناسیم..... ۱۱۷
۲۱۶. اطلس جیبی ایران..... ۱۱۹
۲۱۷. راهنمای جامع ایران گردی..... ۱۲۰
۲۱۸. راهنمای ایران ۱۳۹۰ = Iran Pathfinder 2011..... ۱۲۰
۲۱۹. اطلس راههای ایران..... ۱۲۱
۲۲۰. اطلس راههای ایران ۱۳۸۵..... ۱۲۲
۲۲۱. اطلس راههای ایران ۱۳۸۱..... ۱۲۴
۲۲۲. اطلس راههای ایران ۱۳۸۰..... ۱۲۴
۲۲۳. اطلس راههای ایران ۱۳۸۵..... ۱۲۵
۲۲۴. اطلس راههای ایران ۱۳۸۵..... ۱۲۵
۲۲۵. اطلس راههای ایران ۱۳۸۸ = Road Atlas of Iran 2009..... ۱۲۶
۲۲۶. اطلس راههای ایران ۱۳۸۹..... ۱۲۶
۲۲۷. اطلس راههای ایران ۱۳۹۰ = Road Atlas of IRAN 2011..... ۱۲۶
۲۲۸. اطلس عمومی ایران و جهان سیاسی - طبیعی..... ۱۲۷
۲۲۹. اطلس عمومی ایران و جهان سیاسی، طبیعی، اقتصادی، مصور..... ۱۲۸
۲۳۰. اطلس گویا و گنگ ایران و جهان. - تهران: موسسه جغرافیائی و کارتوگرافی سحاب، ۱۳۷۰..... ۱۳۰
۲۳۱. اطلس گویا و گنگ ایران و جهان. - تهران: موسسه جغرافیائی و کارتوگرافی سحاب، ۱۳۷۲..... ۱۳۰
۲۳۲. اطلس گویا و گنگ ایران و جهان. - تهران: موسسه جغرافیائی و کارتوگرافی سحاب، ۱۳۷۳..... ۱۳۱
۲۳۳. اطلس گویا و گنگ ایران و جهان. - تهران: موسسه جغرافیائی و کارتوگرافی سحاب ۱۳۷۴، ۱۳۷۱..... ۱۳۱

۲۳۴. اطلس گیتاشناسی استانهای ایران..... ۱۳۲
۲۳۵. اطلس مصور ایران و جهان..... ۱۳۳
۲۳۶. اطلس ملی ایران ج. ۱ «جمعیت»..... ۱۳۴
۲۳۷. اطلس جمعیت..... ۱۳۵
۲۳۸. اطلس ملی ایران ج. ۲ «زمین شناسی»..... ۱۳۷
۲۳۹. اطلس ملی ایران: زمین شناسی..... ۱۳۸
۲۴۰. اطلس ملی ایران ج. ۳ «بهداشت»..... ۱۳۸
۲۴۱. اطلس ملی ایران ج. ۴ «انرژی»..... ۱۴۰
۲۴۲. اطلس ملی ایران: انرژی..... ۱۴۰
۲۴۳. اطلس ملی ایران ج. ۵ «کشاورزی»..... ۱۴۱
۲۴۴. اطلس ملی ایران ج. ۶ «حمل و نقل»..... ۱۴۲
۲۴۵. اطلس ملی ایران ج. ۷ «آموزش عمومی»..... ۱۴۴
۲۴۶. اطلس ملی ایران ج. ۸ «توریزم عالی»..... ۱۴۴
۲۴۷. اطلس ملی ایران ج. ۹ «صنعت»..... ۱۴۵
۲۴۸. اطلس ملی ایران ج. ۱۰ «دامپروری»..... ۱۴۷
۲۴۹. اطلس ملی ایران ج. ۱۱ «بازرگانی»..... ۱۴۸
۲۵۰. اطلس ملی ایران ج. ۱۲ «ارتباطات»..... ۱۴۹
۲۵۱. اطلس ملی ایران ج. ۱۳ «کار و نیروی انسانی»..... ۱۵۱
۲۵۲. اطلس کار و نیروی انسانی..... ۱۵۲
۲۵۳. اطلس ملی ایران ج. ۱۴ «صنایع دستی»..... ۱۵۳
۲۵۴. اطلس ملی ایران ج. ۱۵ «شهر و شهرسازی»..... ۱۵۴
۲۵۵. اطلس ملی ایران ج. ۱۶ «محیط زیست»..... ۱۵۵
۲۵۶. اطلس ملی ایران ج. ۱۷ «گردشگری»..... ۱۵۶
۲۵۷. اطلس ملی ایران ج. ۱۸ «نقشه»..... ۱۵۸
۲۵۸. اطلس ملی ایران عمومی (نگارش دوم) دست‌اندرکاران تهیه اطلس ملی ایران «عمومی»..... ۱۵۹
۲۵۹. جغرافیای جمعیت ایران..... ۱۶۱
۲۶۰. کتاب جامع ایرانگردی..... ۱۶۲
۲۶۱. نخستین دایره‌المعارف اطلس جهان: کتاب مرجع برای خانه و مدرسه..... ۱۶۳

۲۶۲. وصف ایران و مناطق آن در برخی از نقشه‌های دوره اسلامی (۱۰۶۱ - ۱۶۴ ه.ق)..... ۱۶۴
- اطلسهای شهرهای ایران..... ۱۶۶
- تهران..... ۱۶۶
- ۳۰۱- اتو اطلس تهران..... ۱۶۶
۳۰۲. اطلس تهران..... ۱۶۷
۳۰۳. اطلس تهران بزرگ..... ۱۶۸
۳۰۴. اطلس خیابانهای تهران ۱۳۸۱..... ۱۶۹
۳۰۵. اطلس خیابانهای تهران ۱۳۸۴..... ۱۷۱
۳۰۶. اطلس راهیاب تهران بزرگ، بر پایه آخرین تصاویر ماهواره‌ای تهران..... ۱۷۲
۳۰۷. اطلس شهر تهران ۱۳۸۹..... ۱۷۳
۳۰۸. اطلس شهر تهران ۱۳۹۰..... ۱۷۴
۳۰۹. اطلس شهر تهران ۱۳۹۱..... ۱۷۵
۳۱۰. اطلس کلاشهر تهران = Atlas of Tehran metropolis..... ۱۷۶
۳۱۱. اطلس همراه تهران = Companion Atlas of Tehran..... ۱۷۸
۳۱۲. راه یاب تهران: راهنمای نام خیابانها و نقشه جامع تهران..... ۱۷۸
۳۱۳. راهیاب جیبی تهران ۱۳۸۹..... ۱۸۰
۳۱۴. راهیاب جیبی تهران ۱۳۹۰..... ۱۸۱
۳۱۵. راهیاب جیبی تهران ۱۳۹۱..... ۱۸۱
۳۱۶. فرهنگ معابر تهران..... ۱۸۲
۳۱۷. نقشه پزشکی تهران بزرگ..... ۱۸۳
۳۱۸. نقشه تهران (اطلس)..... ۱۸۴
۳۱۹. نقشه تهران سال ۱۳۸۹ - ویژه خودرو..... ۱۸۵
- سایر شهرها..... ۱۸۶
۳۲۰. اطلس ایلات کهگیلویه..... ۱۸۶
۳۲۱. اطلس جامع گردشگری استان سیستان و بلوچستان..... ۱۸۶
۳۲۲. اطلس جغرافیائی و اسناد تاریخی خلیج فارس از ما قبل تاریخ تا زمان حاضر..... ۱۸۷
۳۲۳. اطلس شهر اصفهان: مقیاس: ۱:۷۰۰، ۱:۱۲..... ۱۸۹
۳۲۴. اطلس گردشگری و زیارتی مشهد مقدس..... ۱۸۹
۳۲۵. راهنمای گردشگری نیشابور، نگین سرزمین خورشید..... ۱۹۱

۳۲۶. اطلس نقشه و اطلاعات مکانی استان کرمان..... ۱۹۲
۳۲۷. اطلس شهرستان شمیران: رودبار قصران، لواسان و شهر شمیران (تجریش)..... ۱۹۳
۳۲۸. اطلس گزیده نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵..... ۱۹۴
۳۲۹. مجموعه اسناد تاریخی و نقشه‌های جغرافیایی خلیج فارس..... ۱۹۶
۳۳۰. نقشه سیاحتی استان چهارمحال و بختیاری = The Tourism Map of Chahar Mahal
va Bakhtiari Province..... ۱۹۷
۳۳۱. نقشه سیاحتی استان خوزستان = The Tourism Map of Khuzestan Province..... ۱۹۸
- نمایه‌ها..... ۱۹۹
- نمایه عنوان..... ۲۰۱
- نمایه ناشران..... ۲۰۶
- نمایه موضوع..... ۲۰۹

کنجکاوی و تفحص یکی از مشخصات دیرینه انسان است و به اندازه حیات او قدمت دارد. این ویژگی محرک اساسی معرفت علمی در دوره های باستانی بوده است. چراغ علم، نخستین بار حدود یازده هزار سال پیش در خاورمیانه روشن شد هنگامی که انسان شروع به گردآوری دانستی ها کرد؛ راههایی برای بلند کردن بارهای سنگین پیدا شد؛ پوست دباغی شد؛ ظروف سفالی اختراع گردید؛ انسان استفاده از داروهای گیاهی را آموخت و همین طور تفکر پیرامون محیط زندگی و

محل سکونت که پایه اولیه مطالعات جغرافیایی را تشکیل می دهد، قدمتی به طول بشر دارد. (خیسوند، ۱۳۸۵، ص ۱۲۳)

اهمیت علم جغرافیا بر کسی پوشیده نیست، به ویژه امروزه که دانش جغرافیا با علوم دیگر پیوند یافته و از تکامل و گسترش چشمگیری نیز برخوردار شده است. در حوزه علوم نظامی و کشاورزی و نجوم و بسیاری علوم دیگر دانستن اطلاعات جغرافیایی ضرورتی انکار ناپذیر دارد.

یکی از منابعی که در کتابخانه نگهداری می شود اطلسها هستند. در دانشنامه کتابداری و اطلاع رسانی آمده است: "اطلس مجلدی از نقشه ها، لوحه ها، گراورها، جدولها و غیره خراش یا بدون آن است". اطلس مجموعه ای مدون و مجلد از نقشه ها، نمودارها، تصاویر و گزارش های مربوط به یک یا چند موضوع هستند که با نظامی خاص و با دقیق ترین روشها تهیه می شوند. اطلسها به نحوی قادرند جایگزین دهها کتاب و صدها برگ نقشه و گزارش فنی شوند. بنابراین معرفی و مدون کردن این منابع اطلاعاتی جهت استفاده پژوهشگران و کاربران مختلف به گونه ای که بتوانند به راحتی و سهولت از کم و کیف اطلسهای موجود آگاه شوند یکی از وظایف و مسئولیتهای کتابخانه ها و آرشیوهای اطلاعاتی می باشد. تهیه فهرست و چکیده از اطلسها نیز با همین هدف صورت می گیرد.

این کتاب به پیشگاه امام رضا (ع) تقدیم می گردد و در این راستا از زحمات جناب آقای دکتر فتاحی که صبورانه راهنما و مشاور اینجانب بوده اند و همچنین استاد گرانقدر دکتر کرامتی مقدم که قبول زحمت ویراستاری ادبی را فرمودند، صمیمانه تشکر و قدردانی می کنم.

فاطمه فخری

زمستان ۹۶